

Eğitim Araştırmalarında "Lider Yetiştirme ve Liderlik Geliştirme" Çalışmaları: 1980-2014 Arası Durum Tespiti

"Leader Preparation and Leadership Development" Studies in Educational Research: Determining the Situation Between 1980 and 2014

Emine GÜMÜŞ¹Murat ESEN²Mehmet Şükrü BELLİBAŞ³

Başvuru Tarihi: 19.04.2016

Yayına Kabul Tarihi: 16.11.2016

DOI: 10.21764/efd.00237

Özet: Bu çalışmanın amacı, "Web of Science" veri tabanını kullanarak 1980-2014 yılları arasında Eğitim ve Eğitim Araştırmaları (Education & Educational Research) kategorisinde taranan tüm dergilerde yayınlanmış olan "Lider Yetiştirme ve Liderlik Geliştirme" ile ilgili mevcut çalışmaların incelenmesidir. Bu inceleme sonucunda ise konu ile ilgili yayınların yıllara, ülkelere, yazarlara, alt temalarına ve yayımlandıkları dergilere göre detaylı olarak ortaya konarak liderlik geliştirme çalışmaları ile ilgili genel eğilimin neler olduğunun belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bu çalışmada verilerin analizi sürecinde, bibliyometri analiz yöntemi kullanılmıştır. Analiz sonucunda elde edilen veriler, "Vantage Point" yazılımı yardımı ile analiz edilmiştir. Araştırma sonuçları, her ne kadar 1980 ve 2000 arasında lider geliştirme konusunda yapılan çalışmaların sınırlı sayıda olduğunu gösterse de, konu üzerinde yapılan çalışmaların 2000 yılı sonrasında büyük bir artış sergilediği görülmektedir. Araştırmanın bulguları, "Liderlik Gelişimi" konusunun, "Liderlik Eğitimi" ve "Liderlik Programı, Kursu ve Semineri" gibi diğer konular ile kıyaslandığında, ilgili alanyazında en çok araştırılan konu olduğunu ortaya koymuştur. Konu ile ilgili en fazla yayının ise "Educational Administration Quarterly" ve "Educational Management Administration & Leadership" dergilerinde yapıldığı ortaya konulmuştur. Ayrıca, ilgili çalışmaların çok büyük bir kısmının Amerika Birleşik Devletleri ve Birleşik Krallık ülkelerinde olduğu göze çarpmaktadır. Bu araştırma sonucunda elde edilen bulguların, konu ile ilgilenen araştırmacıların gelecekteki çalışmalarına rehberlik edebileceği düşünülmektedir.

Anahtar sözcükler: *Lider, lider geliştirme, lider yetiştirme, liderlik araştırmaları.*

Abstract: The purpose of this research is to investigate the studies related to "Leader Preparation and Leadership Development" and published in the journals indexed in the category of "Education & Educational Research" between 1980 and 2014 by using the database of "Web of Science". A bibliometric approach was used to analyze the data. As a result of this investigation, it is aimed to determine the general trend about leadership development studies depending on the subject, countries, authors, sub-themes and the journals that these studies are published. The data was analyzed by "Vantage Point" software. The results indicated that although there are only a limited number of publications on leadership development between 1980 and 2000, the number of publications on the subject was boosted after 2000. "Leadership Development" is found to be the most studied topic, when it is compared to other two topics, including "Leadership Education" and "Leadership Program, Course and Seminar". "Educational Administration Quarterly" and "Educational Management Administration & Leadership" are two journals that published articles related to leadership preparation the most. Also a great number of articles were based in the United States of America, followed by United Kingdom. The results of this study are thought to have a guiding role for future studies that would be done by the researchers interested in this subject.

Keywords: *Leader, leader development, leader training, leadership research.*

¹ Yrd. Doç. Dr. Necmettin Erbakan Üniversitesi

² İzmir Katip Çelebi Üniversitesi

³ Adıyaman Üniversitesi

Giriş

"Lider" ve "Liderlik" temaları geçen yüzyılın başlarından itibaren sosyal bilimler alanında yapılan araştırmaların temel konularından birisi olmuştur. Genel olarak "Liderlik Araştırmaları" olarak tanımlayabileceğimiz bu araştırmalara olan ilgi gittikçe artarak askeri alandan işletmelere, gönüllü kuruluşlardan eğitime kadar birçok sektörle ilgili çalışmalara yansımıştır. Geleneksel liderlik yaklaşımları liderliği; özellikler, davranışsal ve son olarak durumsallık kuramları ile açıklamaya çalışmışlardır (Bass, 1985; Hersey ve Blanchard, 1982; House ve Mitchell, 1974; McClelland ve Boyatzis, 1982; McGregor, 1960; Stogdill, 1974; Vroom ve Jago, 1988; Yukl, 1989). Liderliğin doğuştan gelen bazı özelliklerle mi yoksa davranışlarla mı ilgili olduğu ya da ortam ve şartlara göre değişip değişmediği soruları bu kuramların temel odağını oluşturmuştur. 1980'lerden sonra ise bahsedilen kuramlar kapsamında ortaya konan bilgilerden de faydalanılarak belirli liderlik modelleri geliştirilmeye başlanmıştır. Bu modellerden bazıları; Dönüşümcü Liderlik, Otantik Liderlik, Vizyoner Liderlik ve Hizmetkar liderliktir.

Liderlik çalışmalarının, eğitim yönetimi alanının önemli çalışma konuları arasına girmesi ise, Amerika Birleşik Devletleri'nde 1970'li yıllardan sonra ortaya çıkan eğitimde mükemmellik anlayışı doğrultusunda gelişen etkili okul araştırmalarının okul müdürünün okul ve öğrenci başarısı üzerindeki etkisini ortaya koymasına ile başlamıştır (Edmonds, 1979; Hallinger ve Heck, 1996; Leithwood ve Jantzi, 2008; Lezotte, 1991; Sammons, Hillman, Mortimore, 1995). Diğer sektörlere benzer olarak eğitim yöneticilerinin de etkili birer lider olmaları gerektiği tartışmaları zamanla hızlanmış ve özellikle 1980'li yıllardan itibaren eğitim alanında yapılan liderlik araştırmaları gittikçe artan bir eğilim göstermiştir. Son yıllarda liderlik konusunda yapılan çalışmaların sayısındaki ciddi artış ve liderliğin okullar üzerindeki etkisi konusuna olan yüksek ilgi bu eğilimi onaylamaktadır (Hallinger, 2014; Jackson ve Kelley, 2002). Eğitim alanında yapılan liderlik araştırmalarının önemli bir kısmının, diğer alanlara benzer olarak etkili bir liderin özellikleri ve bazıları yukarıda sayılan farklı liderlik modellerinin eğitim alanına uyarlanması gibi konulara odaklanmış olmasına rağmen alana has bazı liderlik modelleri de geliştirilmiştir. Bunlardan en önemlileri Öğretimsel liderlik, Dağıtımçı liderlik ve Öğretmen liderliği modelleridir.

Çeşitli liderlik modelleri dışında liderlik konusunda en çok ilgi duyulan konulardan birisi de "Lider Yetiştirme ve Liderlik Geliştirme" çalışmalarıdır. Özellikle şirketlerin liderlik geliştirmeye son yıllarda ciddi ilgi gösterdikleri ve bu konuya önemli kaynaklar ayırdıkları bilinmektedir. Buna paralel olarak liderlik geliştirme ile ilgili akademik çalışmalar ve yayınlarda önemli derecede artış ve çeşitlenme gözlemlenmiştir (Day, 2001). Liderlik geliştirme konusuna olan akademik ilgi, eğitim alanında da benzer bir eğilim göstermiştir. 1980'li yıllardan itibaren okullarda etkililiği sağlamak ve öğrenci başarısını artırmak amacı ile lider okul müdürlerinin nasıl yetiştirileceğine yönelik çalışmalar hız kazanmıştır (Davis, Darling- Hammond, La Pointe ve Meyerson, 2005; Orr, 2006). Bu çalışmalar ile birlikte okul liderliği kavramı üzerinde önemle durulan konulardan biri hale gelmiş, Walker ve Hallinger (2013)'ün da belirttiği üzere etkili liderlik ile lider geliştirme kavramlarının birbirinden ayrı düşünülemeyeceği açıkça kabul edilmiştir. Bu dönemde, başarılı eğitim liderliğinin neleri kapsadığı ve eğitim liderlerinin nasıl daha iyi yetiştirilebileceği sorularının alandaki en önemli araştırma konuları arasına girdikleri söylenebilir. Böylelikle lider geliştirme konusu etkili eğitim liderliği tartışmalarının başlıca temalarından birisi haline gelmiştir (Hale & Moorman, 2003; Milstein ve Krueger, 1997; Pounder, 2010; Walker & Hallinger, 2013).

Lider geliştirme konusunun eğitim yönetimi alanının temel çalışma konuları arasına girmesi sonrasında lider hazırlama programlarının geliştirilmesine yönelik ihtiyaç vurgulanmaya başlanmış ve böylelikle bu konuda

yapılacak olan çalışmalara zemin hazırlanmıştır (Pounder, 2010). Bu kapsamda, Amerika Birleşik Devletleri (ABD)'nde 1996 yılında Eyaletler arası Okul Liderleri Lisanslama Birliği (ISLLC) kurulmuş ve etkili okul liderlerinin yetiştirilmelerine öncülük etmesi amacı ile ISLLC standartları hazırlanmıştır. Bu çalışmalar, lider yetiştirme programlarında değişiklik yapılması gerekliliğini ortaya koymuştur. Bu dönemde, lider hazırlama ya da lider geliştirme ile ilgili programlar üzerine odaklanan araştırmaların sayısı artmıştır. Özellikle 2000'li yıllar sonrasında, lider yetiştirme/geliştirme programlarının içeriklerine odaklanan ve başarılı sonuçlar veren programların ortak özelliklerini ortaya koymaya çalışan araştırmaların hız kazandığı görülmektedir (Brundett, 2001; Jackson ve Kelley, 2002; Orr, 2011; Orr ve Orphanos, 2011; Pounder, 2010; Roach, Smith ve Boutin, 2011; Walker, Bryant ve Lee, 2013).

Uluslararası alan yazın incelendiğinde liderlik geliştirme araştırmalarına olan ilginin özellikle son 30 yıl içerisinde giderek arttığı görülmektedir. Türkiye'de ise konuya yeterince ilgi gösterildiğini söylemek zordur. Son yıllarda, ülkemizde özellikle farklı liderlik modelleri ile ilgili birçok çalışma uluslararası indeksli dergilerde yayımlanmaktadır (örneğin; Baloğlu, 2012; Can, 2009; Cemaloğlu, 2011; Cerit, 2009; Çelikten, 2001; Gümüş ve Akçaoğlu, 2013; Karadağ, 2009; Kurt, 2016; Özdemir ve Demircioğlu, 2015). Ancak, özellikle gelişmiş dünya ülkelerinde oldukça popüler hale gelen liderlik geliştirme konusu ile ilgili yeterince çalışma yapılmadığı görülmektedir. Dolayısıyla, kapsamlı bir uluslararası veri tabanı kullanılarak liderlik geliştirme çalışmalarının yıllara, kaynak ülkelere, alt temalara ve bu çalışmaları yayınlayan dergilere göre dağılımlarının ortaya konulması hem bu çalışmaların genel seyrinin ortaya konulması hem de ülkemizde konuya ilgi duyan akademisyenlere yol göstermesi açısından önem arz etmektedir. Liderlik geliştirme konusu ile ilgili yapılan araştırmaların genel seyrini ortaya koymaya yönelik tarama çalışmalarının sınırlı sayıda olması (Brungardt, 1996) ve spesifik olarak eğitim alanındaki liderlik geliştirme çalışmalarına yönelik herhangi bir tarama çalışmasına tarafımızdan ulaşılamamış olması da mevcut çalışmanın önemini artırmaktadır.

Bu kapsamda, mevcut çalışma "Web of Science" veri tabanını kullanarak 1980-2014 yılları arasında Eğitim ve Eğitim Araştırmaları (Education & Educational Research) kategorisinde taranan tüm dergilerde yayımlanmış "Lider Yetiştirme ve liderlik Geliştirme" ile ilgili çalışmaları bibliyometri analiz yöntemini kullanarak incelemektedir. Bu inceleme sonucunda konu ile ilgili yayınların yıllara, ülkelere, yazarlara, alt temalarına ve yayımlandıkları dergilere göre detaylı bir şekilde ortaya konarak liderlik geliştirme çalışmaları ile ilgili genel eğilimin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca, araştırma sonuçlarının konu ile ilgilenen araştırmacılara gelecekteki çalışmaları için yol gösterici bir rol üstlenebileceği düşünülmektedir.

Yöntem

Bu çalışmada, matematiksel ve istatistiksel yöntemlerin kitaplar, dergiler ve diğer iletişim araçları üzerinde uygulanmasını içeren (Pritchard, 1969) bir analiz metodu olan bibliyometri yöntemi kullanılmıştır. Genel olarak, bibliyometri; yayınların yazar, yayın bilgisi, atıf kaynakları gibi özelliklerinin niceliksel analizleri ile ilgilenmektedir. Bu yöntem, akademik yayınların tarihsel değişimini incelemek ve farklı açılardan trend analizleri yapmak amacı ile sıklıkla kullanılan bir yöntemdir (Hood ve Wilson, 2001). Veri kaynağı olarak ise "Web of Science" platformu kullanılmıştır. Bunun iki temel sebebi vardır. Öncelikle, bu platform akademik çevrelerce büyük önem atfedilen ve dünyanın farklı bölgelerinden yüksek prestijli dergilerin dizinlendiği oldukça geniş bir veri tabanıdır. Veri tabanında taranan dergilerin bir çoğunun uzun yıllardır taranıyor olması ve veri tabanına kısa süreli dergi giriş-çıkışlarının sınırlı sayıda olması da uzun süreli eğilim analizleri yapma açısından avantaj oluşturmaktadır. İkinci olarak ise "Web of Science" veri tabanı bibliyometri analizlerinin

yapılmasında kullanılan Vantage Point programı ile uyumlu olmasından dolayı ilgili bilgilerin aktarılması ve analizlerin uygulanması açısından oldukça elverişlidir.

Araştırma kapsamına "Web of Science" platformunda yer alan "Education and Educational Research" kategorisinde 1980-2014 yılları arasında her hangi bir dönemde taranan tüm dergiler (toplam 334 adet) dahil edilmiştir. Belirtilen tarih aralığı içerisinde bu dergilerde yayımlanmış toplam 157.305 yayının abstract bölümlerinden üretilmiş ve analize konu olan anahtar kelime ve sözcük grupları (Combined Keywords+ Phrases) sayısı ise 1.193.737'dir. Bu anahtar kelime ve sözcük grupları içinde "lead" kelimesi aratılmış ve bu kelimeyi içeren toplam 7.455 kelime ve sözcük grubu elde edilmiştir. Bu kelime ve sözcük gruplarını iki araştırmacı tarafından liderlik literatürü de göz önünde bulundurularak ayrı ayrı incelenmiş ve "Lider Yetiştirme ve liderlik Geliştirme" konusu ile ilgili olabileceği düşünülenler belirlenmeye çalışılmıştır. Son aşamada ise her iki araştırmacı tarafından ayrı ayrı oluşturulan kısa listeler bir araya getirilerek karşılaştırılmış üzerinde görüş birliğine varılamayan maddeler için ilgili literatüre ya da alandaki uzmanlara da başvurularak listeye son hali verilmiştir. Sonuç olarak, "Lider Yetiştirme ve liderlik Geliştirme" teması ile ilgili olduğu düşünülen ve liderlik eğitimi (leadership education), lider hazırlama/yetiştirme (leader preparation/ leader training), liderlik geliştirme (leadership development) ve benzeri ifadeleri içeren toplam 180 kelime ve sözcük grubundan oluşan bir liste elde edilmiştir. Yapılan eşleştirmeler sonucunda bu sözcük gruplarını içeren toplam 341 adet makale olduğu belirlenmiştir.

Konu ile ilgili yayımlanmış makaleler belirlendikten sonra veri temizleme işlemi yapılmış analize konu olan yazar, dergi ve ülke adları tek biçimli hale getirilmiştir. Ayrıca, ülkeler, yazarlar ve yayın yılları için tanımlayıcı istatistikler elde edebilmek ve yayınların bibliyometrik özelliklerini ortaya çıkarabilmek için Bibexcel ve Microsoft excel yazılımları kullanılmıştır. Son olarak, "Lider Yetiştirme ve liderlik Geliştirme" konusu ile ilgili yayınların spesifik odakları ile ilgili değişimi ortaya koyabilmek amacı ile bu kategori içerisinde bulunan sözcük grupları "Lider/Liderlik Geliştirme (Leader/ Leadership Development)", "Lider/Liderlik Eğitimi (Leader/Leadership Education&Training)" ve "Lider/Liderlik Programı-Kursu-Semineri (Leader/Leadership Program-Course-Seminar)" alt temaları altında kümelenebilirler. Verinin analizlere hazır hale gelmesini sağlayan bu işlemler sonrasında öncelikle konuyla ilgili 341 makalenin yayınlanma yılları, yayımlandıkları dergi ve kaynak ülkeleri açısından frekans dağılımları çıkarılmış ve ayrı ayrı tablolaştırılmışlardır. Ayrıca, alt temalar ile ilgili çalışmaların yıllara göre niceliksel değişimini göstermek amacı ile üç alt tema kapsamına giren makalelerin yıllara göre dağılımları ayrı bir tablo olarak sunulmuştur.

Bulgular

Tablo 1, 1980-2014 arasında beşer yıllık aralıklarla "Web of Science" veri tabanında taranan eğitim dergilerinde yayımlanan "Lider Yetiştirme ve Liderlik Geliştirme" konusunda yapılan yayın sayılarını göstermektedir.

Tablo 1.1980-2014 Arası Yıllara Göre Yayınlanan Makale Sayısı

Yıllar	f	%
1980-1984	13	3.8
1985-1989	12	3.5
1990-1994	16	4.7

1995-1999	14	4.2
2000-2004	28	8.2
2005-2009	83	24.3
2010-2014	175	51.3
TOPLAM	341	100

Yıllara göre yayın sayıları incelendiğinde; 1980 yılından 2000 yılına kadar beşer yıllık dönemlerde konu ile ilgili yayın sayılarının 12 (%3.5) ile 16 (%4.7) arasında değiştiği görülmektedir. Dolayısıyla, bu 20 yıllık süre içerisinde bu konuda yapılan yayınların sınırlı sayıda kaldığı ve konuya olan ilginin durağan olduğu söylenebilir. Ancak, 2000-2004 yılları arasında konu ile ilgili yayın sayısı önemli bir sıçrama yaparak 28 (%8.2)'e çıkmıştır. Takip eden yıllarda da bu ilginin katlanarak arttığı görülmektedir. Ancak, 2005 yılı sonrasındaki artış dikkatli incelenmelidir, çünkü 2005 yılı sonrasında Web of Science'da taranan eğitim dergilerinin sayısında ciddi bir artış olmuştur (1980'de 110, 1990'da 98, 2000'de 101, 2005'de 109, 2010'da 218 ve 2014'de 221 dergi taranmaktadır). Taranan dergi sayısında görülen 2005 sonrasındaki artışın bu tablodaki sayıları etkilediği açık olmakla beraber konu ile ilgili yapılan çalışma sayısında 2000 yılında başlayan bir ivme olduğu da görülmektedir. Dolayısıyla, bu konuda en fazla yayın yapan dergilerin yayın sayıları beşer yıllık aralıklarla incelenerek 2005 yılından sonra bu alanda meydana gelen artışın ne kadarının yeni dergilerden ne kadarının alana olan ilgiden kaynaklandığı ortaya konulmaya çalışılmıştır. Tablo 2, bu sayıları göstermektedir.

Tablo 2. Beş Yıllık Dönemlere Göre Konu ile İlgili En Fazla Yayın Yapan Dergiler

Konu İle İlgili En Fazla Yayın Yapan Dergiler	Top.	80-84	85-89	90-94	94-99	00-04	05-09	10-14
Educational Administration Quarterly	42	0	2	1	3	6	6	24
Educational Management Administration & Leadership	39	0	0	0	0	0	3	36
Journal of College Student Development	19	0	0	3	1	4	4	7
Academy of Management Learning & Education	15	0	0	0	0	1	5	9
Phi Delta Kappan	12	0	2	2	0	2	5	1
School Effectiveness and School Improvement	11	0	0	0	1	1	3	6
Educational Leadership	10	3	2	0	0	1	3	1
Educational Review	10	0	0	0	0	1	7	2
Teachers College Record	7	0	0	0	0	0	5	2
Urban Education	7	0	0	0	1	1	0	5
British Journal of Educational Technology	6	1	0	0	0	0	0	5
Journal of Teacher Education	6	4	0	0	0	0	0	2

American Educational Research Journal	5	0	1	0	0	1	0	3
Asia Pacific Education Review	5	0	0	0	0	0	0	5
Australian Journal of Education	5	0	0	0	0	0	4	1
Diğer	142	5	5	10	8	11	38	65
Toplam	341	13	12	16	14	28	83	175

Tablo 2; 1980-2014 arasında beşer yıllık aralıklarla "Web of Science"da taranan eğitim dergilerinde yayınlanan "Lider Yetiştirme ve Liderlik Geliştirme" konusunda yayımlanan makalelerin yayınlandıkları dergileri göstermektedir. Tablo 2 incelendiğinde konu ile ilgili en fazla yayının 42 yayın sayısı ile "Educational Administration Quarterly (EAQ)" dergisinde yapıldığı görülmektedir. Bu dergiyi 39 olan yayın sayısı ile "Educational Management, Administration & Leadership (EMAL)" dergisi takip etmektedir. Yayın sayısı açısından EAQ ve EMAL dergilerinin ilk iki sırayı paylaşmasının nedeni her iki derginin de doğrudan "Eğitim Yönetimi" alanına yönelik olması olarak gösterilebilir. Diğer dergilerden konu ile ilgili önemli sayıda yayın yapanlar "Journal of College Student Development" (19) ve "Academy of Management Learning & Education" (15) şeklindedir. Ayrıca, diğer önemli eğitim dergileri "Phi Delta Kappan" da 12, "School Effectiveness and School Improvement" da 11, "Educational Leadership" ve "Educational Review" da 10'ar konuya ilişkin çalışma yayınlanmıştır. Öte yandan "Lider Yetiştirme ve Liderlik Geliştirme" konusuna ilişkin diğer dergilerdeki toplam çalışma sayısının ise çift haneli rakamların altında kaldığı görülmüştür.

"Lider Yetiştirme ve Liderlik Geliştirme" konusunda yayınlanan makale sayısında özellikle 2005 yılı sonrasında görülen ciddi artış detaylı incelendiğinde başta "Educational Management Administration & Leadership", "Asia Pacific Education Review" ve "Australian Journal of Education" olmak üzere 2005 yılı sonrasında "Web of Science" veri tabanına eklenen dergilerde yapılan yayınların bu artışta nispeten etkisi olduğu görülmektedir. Ancak, bu konuda en çok yayının yapıldığı dergiler incelendiğinde özellikle 2010 yılı sonrasında konuya olan ilginin ciddi bir şekilde arttığı aşikardır. Örneğin, uzun yıllardır "Web of Science" veri tabanında taranan "Educational Administration Quarterly" dergisinde yapılan yayınların yarıdan fazlasının 2010-2014 yılları arasında yapıldığı ortaya çıkmaktadır.

Tablo 1 ve 2'deki analizler yayınlanan makaleleri genel olarak "Lider Yetiştirme ve Liderlik Geliştirme" başlığı altında toplamıştır. Bu ana başlık altında "Lider/Liderlik Geliştirme (Leader/ Leadership Development)", "Lider/Liderlik Eğitimi (Leader/Leadership Education & Training)" ve "Lider/Liderlik Programı-Kursu-Semineri (Leader/Leadership Program-Course-Seminar)" şeklinde üç alt tema oluşturulmuştur. Tablo 3, 1980-2014 yılları arasında "Web of Science" da taranan eğitim dergilerinde yayımlanan "Lider yetiştirme ve Liderlik Geliştirme" konusu ile ilgili makalelerin belirtilen alt temalara göre dağılımını göstermektedir.

Tablo 3. Alt Başlıklara Göre Yayınların Dağılımı

Yıllar	Lider/Liderlik Geliştirme		Lider/Liderlik Eğitimi		Lider/Liderlik Programı-Kursu-Semineri	
	f	%	f	%	f	%
1980-1984	8	5.1	2	2.8	0	0
1985-1989	3	1.9	2	2.8	0	0

1990-1994	6	3.8	7	9.9	2	6.4
1995-1999	9	5.8	1	1.4	0	0
2000-2004	14	8.9	7	9.9	2	6.4
2005-2009	38	24.2	21	29.5	12	38.8
2010-2014	79	50.3	31	43.7	15	48.4
Toplam	157	100	71	100	31	100

Tablo 3'e göre; bu üç kategoriden birisi içerisine giren yayınların toplam sayısı 259⁴'dur. Bunlardan 157'sinin "Lider/Liderlik Geliştirme" konusunda yapıldığı görülmektedir. Bu tüm çalışmaların yarısından fazlasına denk gelmektedir. İkinci alt tema olan "Lider Eğitimi" konusunda ise 71 yayının yapıldığı görülmüştür. Son olarak "Lider/Liderlik Programı-Kursu-Semineri" konusunda toplam 31 yayın yapılmıştır. Spesifik liderlik kurs ve programlarına yönelik çalışmaları içeren bu kategorideki yayınların nispeten düşük olduğu görülmektedir. Genel olarak tüm kategorilerde 2005 yılı sonrasında önemli bir artış olduğu görülmekle birlikte "Lider/Liderlik Programı-Kursu-Semineri" alt temasında çok daha belirgin bir artış olduğu ve bu alt kategori ile ilişkili yayınların %80'den fazlasının 2005 yılı sonrasında yayınlandığı göze çarpmaktadır.

Tablo 4; 1980-2014 arasında beşer yıllık aralıklarla "Web of Science" veri tabanında taranan eğitim dergilerinde yayınlanan "Lider Yetiştirme ve Liderlik Geliştirme" konulu yayınların hangi ülkelerden olduğunu göstermektedir.

Tablo 4. Ülkelere Göre Yayın Sayısı

Ülkeler	Toplam	80-84	85-89	90-94	94-99	00-04	05-09	10-14
ABD	188	10	10	13	9	24	42	80
Birleşik Krallık	58	1	1	1	0	2	19	34
Avustralya	23	1	0	0	0	1	6	15
Kanada	14	0	1	1	3	1	3	5
Çin	11	0	0	0	0	0	2	9
Güney Afrika	6	0	0	0	0	0	2	4
Yeni Zelanda	5	0	0	0	0	0	1	4
Malezya	5	0	0	0	0	0	0	5
Singapur	3	0	0	0	0	0	1	2
Türkiye	2	0	0	0	0	0	1	1
Diğer	26	1	0	1	2	0	6	16
Toplam	341	13	12	16	14	28	83	175

⁴ Diğer ilgili yayınlar bu üç kategoriden herhangi birisine dahil edilememiştir.

Tablo 4'e göre; 1980-2014 yılları arasındaki yayınların çok büyük bir kısmının (188) Amerika Birleşik Devleti'nden geldiği görülmektedir. Bu sayı, konuya ilişkin toplam makalelerin yarısından fazlasına denk gelmektedir. ABD'yi 58 yayın ile Birleşik Krallık takip etmektedir. Bundan sonra gelen Avustralya'nın konuya ilişkin 23, Kanada'nın 14 ve Çin' in 11 yayını bulunmaktadır. Türkiye'den ise toplamda 2 yayın olduğu gözle çarpılmaktadır.

Tartışma, Sonuçve Öneriler

Bu araştırma kapsamında öncelikle, 1980-2014 arasında beşer yıllık aralıklarla "Web of Science" veri tabanında taranan eğitim dergilerinde yayınlanmış "Lider Yetiştirme ve Liderlik Geliştirme" konusunda yapılan yayın sayıları incelenmiştir. Buna göre, 1980 yılından 2000 yılına kadar bu konuda yapılan yayınların sınırlı sayıda olduğu ifade edilebilir. Bunun yanında, 2000 yılı sonrasında konu ile ilgili yayın sayısında bir artış ivmesinin başladığı görülmektedir. Konu ile ilgili çalışmaların büyük bir kısmının ABD'den geldiği düşünüldüğünde; okul liderlerinin yetiştirilmesi ve geliştirilmesi amacı ile hazırlanan ISLLC standartlarının bu zaman aralığında birçok eyalet tarafından lider yetiştirme ve geliştirme politikalarına yön vermesi amacıyla benimsenmesi ve lider yetiştirme, liderlik uygulamaları ve liderlerin değerlendirilmesi sürecinde kullanılmaya başlanması bu artışta bir etken olarak ifade edilebilir (Achilles ve Price, 2001; CCSSO, 2008; Hessel ve Holloway, 2002; Roach, Smith ve Boutin, 2011). Standartların da etkisi ile sorgulanan lider yetiştirme ve geliştirme programlarındaki eksikliklerin vurgulandığı ve revize edilen programlardaki değişikliklerin, araştırmaların odağı haline geldiği söylenebilir.

İlk sinyalleri 2000 yılı sonrasında verilse de konu ile ilgili yapılan çalışmaların 2010 yılı sonrasında ciddi bir şekilde arttığı görülmektedir. Bu artışta "Educational Management Administration & Leadership", "Asia Pacific Education Review" ve "Australian Journal of Education" gibi 2005 yılı sonrasında "Web of Science" veri tabanına eklenen dergilerin etkisi olsa da, 2010 yılı öncesi ve sonrası dergi bazlı incelendiğinde, konuya olan ilgide genel bir artış olduğu da görülmektedir. 21. yüzyıl ile birlikte yeni çağın gerektirdiği bilgi ve beceriye sahip bireyler yetiştirme amacı ile okul geliştirme çabaları hız kazanmış ve okul başarısından ve etkililiğinden birinci dereceden sorumlu etkili okul liderlerinin yetiştirilmesi öncelikli amaç haline gelmiştir. Öğretimsel ve eğitimsel liderlik kavramlarının önem kazanması ile birlikte İngiltere, Amerika Birleşik Devletleri, Avustralya gibi bazı ülkelerde lider yetiştirme ve geliştirme programlarında değişiklikler yapılarak içeriğe odaklanmak yerine sürece odaklanmaya doğru bir geçiş gözlenmiştir. Bunun sonucunda, liderlik uygulamalarının daha etkili bir hale getirilmesi için katılımcı merkezli, alan uygulamalarına dayalı (staj gibi), mentorluk ve koçluk uygulamalarını içeren programlar dizayn edilmeye başlanmıştır (Bush, 2009; CCSSO, 2008; Green, 2010; Orr, 2011). Dolayısıyla, 2010 yılı itibariyle ilgili çalışmaların sayısındaki artışın, bu değişiklikleri incelemek amacı ile yapılan araştırmalar ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir.

2005 yılı itibari ile "Web of Science" da taranan eğitim dergilerinin sayısında görülen artış (1980'de 110, 1990'da 98, 2000'de 101, 2005'de 109, 2010'da 218 ve 2014'de 221 dergi taranmaktadır) göz önüne alındığında, konu ile ilgili yayınların yapıldığı dergiler konusunda 2005 yılı öncesi ve sonrasının ayrı ayrı değerlendirilmesi daha uygun olacaktır. Öncelikle, "Educational Administration Quarterly", "Journal of College Student Development", "Academy of Management Learning & Education", "Phi Delta Kappan", "School Effectiveness and School Improvement", "Educational Leadership" dergilerinin konu ile ilgili yayınlara uzun yıllardır yer verdikleri görülmektedir. 2005 yılı sonrasında ise bu dergilere başta "Educational Management Administration & Leadership" olmak üzere "Asia Pacific Education Review" ve "Australian Journal Education"

gibi yeni dergilerin eklendiği görülmektedir. Dolayısıyla, konu ile ilgili yayınların genel olarak az sayıda dergide yoğunlaştığı söylenebilir. 2005 yılı sonrasında Türkiye kaynaklı bazı eğitim dergilerinin (Eğitim ve Bilim, Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, vb) de ilgili veri tabanına dahil edildiği bilinmektedir. Ancak, bu dergilerden hiç birinin konu ile ilgili en az beş yayın yapan dergiler arasında olmadığı görülmektedir. Hem ABD kaynaklı hem de Avrupa ve Asya kaynaklı dergilerde konuya yönelik yayınlarda son yıllarda görülen artışa rağmen Türkiye kaynaklı dergilerde lider yetiştirme ve liderlik geliştirme konusu ile ilgili yeterince yayın yapılmadığı ortaya çıkmaktadır.

Çalışma kapsamında ele alınan yayınlar lider/liderlik geliştirme, lider/liderlik eğitimi ve lider/liderlik programı-kursu-semineri alt temalarına ayrılarak incelendiğinde; makalelerin büyük bir çoğunluğunun (yarısından fazlası) liderlik geliştirme alt teması ile ilgili olduğu ve bu başlık altındaki makalelerin sayısının özellikle 2005 yılı itibariyle arttığı görülmüştür. Alan yazın incelendiğinde, çalışmanın bulguları ile paralel olarak liderlik geliştirme kavramının lider yetiştirme/hazırlama gibi kavramlara göre daha geniş bir anlama sahip olduğu ve kısa zamanlı uygulamalardan ziyade bir süreci tanımladığı, dolayısıyla ilgili diğer kavramlara göre daha yoğun bir şekilde kullanıldığı bulguları göze çarpmaktadır (Brungdart, 1996; Day, 2011). Bir diğer husus olarak, belirtilen alt temalardan lider/liderlik programı-kursu-semineri ile ilgili yayınların çok büyük bir kısmının son 10 yıl içerisinde ortaya çıktığı görülmektedir. Daha önce belirtildiği üzere ABD'de 90'lı yılların sonunda liderlik standartları tartışmaları başlamış ve bu çerçevede başta ABD olmak üzere bir çok gelişmiş ülkede eğitim liderlerinin yetiştirilmesine yönelik spesifik kurs ve programların sayısında ciddi bir artış ortaya çıkmıştır. Ayrıca, son yıllara dünya genelinde uygulanan eğitim reformlarının bir parçası olarak, okul müdürlerinin sahip olması gereken yeni bilgi ve becerileri kazandırmak ve bunları geliştirmek amacı ile lider yetiştirme programlarının gözden geçirildiği ve yeniden düzenlendiği bilinmektedir. Bu gelişmelerin lider/liderlik programı-kursu-semineri alt teması ile ilgili araştırmalara temel teşkil ettiği söylenebilir.

Son olarak çalışma kapsamında "Web of Science" veri tabanında taranan eğitim dergilerinde yayınlanan "Lider Yetiştirme ve Liderlik Geliştirme" konulu yayınların hangi ülkelere ait olduğu incelenmiştir. Sonuçlar incelendiğinde, toplamda 341 yayının önemli bir kısmının (188) Amerika Birleşik Devletleri'nde yapıldığı görülmüş, ABD'yi sırasıyla Birleşik Krallık, Avustralya, Kanada ve Çin'in takip ettiği gözlenmiştir. Bu çalışmada da açıkça görüldüğü üzere, Amerika Birleşik Devletleri, eğitimde liderlik konusunda ilk çalışmaların yapıldığı ülkedir. Araştırma bulguları detaylı bir şekilde incelendiğinde 1980- 2004 yılları arasında diğer ülkelerde lider yetiştirme ile ilgili 1- 2 çalışma yapılırken ABD'de istikrarlı olarak önemli sayıda çalışmaya yer verildiği göze çarpmaktadır. ABD'den sonra konu ile ilgili en fazla yayına sahip olan ülkeler olan Birleşik Krallık, Avustralya ve Kanada, lider yetiştirme ve geliştirme alanında güçlü uygulamalara ve programlara sahip ülkelerin başında gelmektedir. Bu ülkeler lider yetiştirme programlarında standartlar oluşturma ve okul geliştirme çabalarının bir sonucu olarak önemli eğitim reformlarına ev sahipliği yapmıştır (Björk ve Ginsberg, 1995; Bush, 1998; Townsend, 2001). Dolayısıyla, konu ile ilgili çalışmaların, bu ülkelerde diğerlerine oranla daha fazla olması beklentiler ile uyumaktadır. Ancak, özellikle son 10 yıl içerisinde Çin, Güney Afrika, Yeni Zelanda ve Malezya gibi gelişmekte olan ülkelerde de lider yetiştirme konusuna ilginin arttığı ve önemli sayıda araştırmanın yapıldığı görülmektedir. Türkiye'de ise liderlik konusuna gösterilen genel ilgiye rağmen lider yetiştirme konusuna yeterince ilgi gösterilmediği ya da bu ilginin yeterince yayına dönüşmediği anlaşılmaktadır. Konuya ilişkin artan ilgi göz önünde bulundurulduğunda ülkemizde nispeten göz ardı edilmiş olduğu görülmüştür. Dolayısıyla, bu konuya daha fazla odaklanması önerilebilir.

Çalışmanın sonuçları genel olarak gözden geçirildiğinde; 1980'li yıllardan günümüze kadar lider yetiştirme ve liderlik geliştirme ile ilgili çalışmaların artarak devam ettiği görülmektedir. Özellikle 2005 yılı itibari ile hem bu

konu ile ilgili yayınların hem de çalışmalara katkı sağlayan yazarların sayısındaki artış, okulların başarısında önemli bir etkiye sahip olan okul müdürlerinin daha etkili liderler olmalarını sağlama yolundaki çabaların arttığını ortaya koymaktadır. Şeffaflığın ve hesap verebilirliğin gittikçe önem kazandığı günümüzde okul müdürlerinden beklenen roller ve beceriler değişmektedir. Bu becerilerin kazandırılması sürecinde lider yetiştirme ve geliştirme programlarının etkisi yadsınamaz. Alan yazında bu konu ile ilgili çalışmaların sayısının artmasının; programların içeriklerinin ve uygulama alanlarının geliştirilmesi, bunlar arasından etkili sonuçlar veren programların örnek olarak sunulması açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Bu kapsamda, alanda başarı ile uygulanan lider yetiştirme ve geliştirme programları ile bu programlardan mezun olan bireylerin uygulamadaki başarılarını ortaya koymaya yönelik çalışmalara olan ilginin giderek artacağı ve ilgili araştırmacıların bu konulara yönelik çalışmalara odaklanmalarının faydalı olabileceği söylenebilir.

Bu çalışma; eğitim alanında "Lider Yetiştirme ve Liderlik Geliştirme" konusu ile ilgili yayınların gelişimini genel olarak gözler önüne sermekte ve yıllar içerisinde meydana gelen belirgin değişimlerin muhtemel nedenlerini tartışmaktadır. Ancak, konu ile ilgili araştırmalarda meydana gelen değişimleri detaylı bir şekilde açıklamaya yönelik somut veriler sağlamamaktadır. Konu ile ilgili çalışmaların yayınlanabileceği yüzlerce eğitim dergisinin bulunması ve ilgili yayınların uzun yıllara yayılmış olma ihtimali dolayısıyla detaylı içerik incelemesi yerine öncelikle genel resmin ortaya konulması hedeflenmiştir. Bu çalışmanın bulgularından faydalanılarak konuya ilişkin eğilimi göstermeye yönelik daha detaylı araştırmalar yapılabilir. Bu çalışma kapsamında, lider yetiştirme ve liderlik geliştirme konusu ile ilgili en fazla yayın yapan dergiler ortaya konulmuştur. Dolayısıyla, bu konu üzerinde daha detaylı içerik analizleri yapılmak istenmesi durumunda konu ile ilgili en fazla yayına sahip olduğu belirlenen dergiler ele alınarak daha derinlemesine analizler yapılabilir. Alt temalar ile ilgili analizler de bundan sonra yapılacak çalışmalara yön gösterebilir. Örneğin, lider yetiştirmeye yönelik spesifik program ve kurslar ile ilgili yayınları incelemeye yönelik bir araştırma mevcut çalışmanın bulgularına dayanarak sadece 2000 yılı sonrasına odaklanabilir.

Son olarak, mevcut çalışma bazı sınırlılıklara sahiptir. Öncelikle, bu çalışma kapsamında sadece "Web of Science" veri tabanında yer alan eğitim dergilerinde yayınlanmış makaleler incelemeye alınmış ve bu makalelerin özetlerinde yer alan anahtar kelime/sözcük grupları üzerinden bibliyometrik analizler yapılmıştır. Dolayısıyla, ilgili veri tabanında taranan dergilerde yayınlanan makalelerin konu ile ilgili araştırmaların genel seyri ile uyumlu olduğu ve anahtar kelime/sözcük gruplarının incelenen yayınların içeriklerini doğru bir şekilde yansıttıkları ön kabulleri ile hareket edilmiştir. Bu kapsamda, az sayıda da olsa gruplamalarda yanlışlıklar olması veya bazı ilgili yayınların göz ardı edilmiş olması ihtimali vardır. Ayrıca, kullanılan veri tabanı dışında kalan ve konuyla ilgili önemli sayıda makale yayınlayan dergiler olması muhtemeldir. Ancak, bu dergiler kullanılan veri tabanı içerisinde olmamaları nedeniyle çalışmaya dahil edilememişlerdir. Bundan sonra yapılacak benzer çalışmalar, farklı veri tabanlarını kullanarak elde ettikleri bulguları bu çalışmanın sonuçları ile karşılaştırabilirler.

Kaynakça

Achilles, C. M. & Price, W.J. (2001). What is missing in the current debate about educational administration (EDAD) standards!. *AASA Professor*, 24, (2), 8-13.

Baloglu, N. (2012). Relations between value-based leadership and distributed leadership: A casual research on school principals' behaviors. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 12(2), 1375-1378.

Bass, B. (1985). *Leadership and performance beyond expectations*. New York: Free Press.

- Björk, L. & Ginsberg, R. (1995). Principles of reform and reforming principal training: A theoretical perspective. *Educational Administration Quarterly*, 31(1), 1 1-37.
- Brundrett, M. (2001). The Development of school leadership Preparation programmes in England and the USA: A comparative analysis. *Educational Management Administration Leadership*, 29(2), 229-245.
- Brungardt, C. (1996). The making of leaders: A review of the research in leadership development and education. *The Journal of Leadership Studies*, 3(3), 81-95.
- Bush, T. (1998). The national professional qualifications for headship: the key to effective school leadership. *School leadership and management*, 18(3), 321- 333.
- Bush, T. (2009). Leadership development and school improvement: Contemporary issues in leadership development. *Educational Review*, 61(4), 375- 389.
- Can, N. (2009). The leadership behaviours of teachers in primary schools in Turkey. *Education*, 129(3), 436.
- Cemaloğlu, N. (2011). Primary principals' leadership styles, school organizational health and workplace bullying. *Journal of Educational Administration*, 49(5), 495-512.
- Cerit, Y. (2009). The effects of servant leadership behaviours of school principals on teachers' job satisfaction. *Educational Management Administration & Leadership*, 37(5), 600- 623.
- Çelikten, M. (2001). The instructional leadership tasks of high school assistant principals. *Journal of Educational Administration*, 39(1), 67-76.
- Darling-Hammond, L., LaPointe, M., Meyerson, d., Orr, M., & Cohen, C. (2007). *Preparing school leaders for a changing world: Lessons from exemplary leadership development programs*. Palo Alto: Stanford Educational Leadership Institute.
- Davis, S., Darling- Hammond, L., LaPointe, M., & Meyerson, D. (2005). *School leadership study: Developing successful principals*. Stanford, CA: Stanford Educational Leadership Institute.
- Day, D.V. (2011). Leadership development: A review in context. *Leadership Quarterly*, 11(4), 581- 612.
- Edmonds, R. (1979). Effective schools for the urban poor. *Educational Leadership*, 37, 15-27.
- Green, R. L. (2010). *The four dimensions of principal leadership: Leading for 21st century schools* . Boston: Allyn & Bacon.
- Gümüş, S., & Akçaoğlu, M. (2013). Instructional leadership in Turkish primary schools: An analysis of teachers' perceptions and current policy. *Educational Management Administration & Leadership*, 41(3), 289-302.
- Hale, E. L., & Moorman, H. N. (2003). *Preparing school principals: A national perspective on policy and program innovations*. Washington, DC: Institute for Educational Leadership, Illinois Education Research Council.

- Hallinger, P. (2014). Reviewing Reviews of Research in Educational Leadership An Empirical Assessment. *Educational Administration Quarterly*, 50(4), 539-576.
- Hallinger, P. (2003). Reshaping the landscape of school leadership development: A global perspective. Lisse, Netherlands: Swets & Zeitlinger.
- Hallinger, P. & Heck, R.H. (1996). Reassessing the principal's role in school effectiveness: a review of empirical research, 1980-1995. *Educational Administration Quarterly*, 32, 5-44.
- Hersey, P. & Blanchard, K. H. (1982). Life circle theory of leadership. *Training and Development Journal*, 23, 15- 21.
- Hessel, K., & Holloway, J. (2002). *A framework for school leaders: Linking the ISLLC Standards to practice*. Princeton, NJ: Educational Testing Service.
- Hood, W., & Wilson, C. (2001). The literature of bibliometrics, scientometrics, and informetrics. *Scientometrics*, 52(2), 291-314.
- Hollenbeck, G.P. & McCall, M.W., Jr. (1999). Leadership development: Contemporary practices. In A.I. Kraut ve A.K. Korman (Eds.). *Evolving practices in human resource management* (pp.172- 200). San Francisco: Jossey- Bass.
- House, R.J. & Mitchell, T.R. (1974). Path-goal theory of leadership. *Journal of Contemporary Business*, 3, 81-97.
- Jackson, B. L. & Kelley, C. (2002). Exceptional and innovative programs in educational leadership. *Educational Administration Quarterly*, 38, 192- 212.
- Karadağ, E. (2009). Spiritual leadership and organizational culture: A Study of structural equation modeling. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 9(3), 1391-1405.
- Kurt, T. (2016). Öğretmen liderliğini açıklamaya yönelik bir model: Dağıtımçı liderlik, örgütsel öğrenme ve öğretmenlerin öz yeterlik algısının öğretmen liderliğine etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 41(183), 1- 28.
- Leithwood, K. & Jantzi, D. (2008). Linking leadership to student learning: The contributions of leader efficacy. *Educational Administration Quarterly*, 44, 496-528.
- Lezotte, L. W. (1991). *Correlates of effective schools: The first and second generation*. Okemos, MI: Effective Schools Products, Ltd.
- Lumby, J., Crow, G. & Pashiardis, P. (eds.). (2008). *International handbook on the preparation and development of school leaders*. New York, USA & Abingdon, UK: Lawrence Erlbaum Associates.
- McClelland, D. C. & R. E. Boyatzis (1982). Leadership motive pattern and long-term success in management. *Journal of Applied Psychology*, 67,731-743.
- McGregor, D. (1960). *The human side of enterprise*. New York: McGraw Hill.

- Milstein, M.K. & Krueger, J. A. (1997). Improving educational administration preparation programs: What we have learned over the past decade. *Peabody Journal of Education*, 72(2), 100- 116.
- Murphy, J. (ed.). (1993). *Preparing Tomorrow's School Leaders: Alternative Designs*. University Park, PA: University Council for Educational Administration.
- Normore, A.H. (2010). *Global perspectives on educational leadership reform: The development and preparation of leaders of learning and learners of leadership*. Bingley, United Kingdom: Emerald Group Publishing Limited.
- Orr, M. T. (2006). Mapping innovation in leadership preparation in our nation's schools of education. *Phi Delta Kappan*, 87, 492-499.
- Orr, M. T.(2011). Pipeline to preparation to advancement: Graduates' experiences in, through, and beyond leadership preparation. *Educational Administration Quarterly*, 47(1), 3-17.
- Orr, M. T., & Orphanos, S. (2011). How graduate-level preparation influences the effectiveness of school leaders: A comparison of the outcomes of exemplary and conventional leadership preparation programs for principals. *Educational Administration Quarterly*, 47(1), 18-70.
- Özdemir, M., & Demircioğlu, E. (2014). Distributed leadership and contract relations: Evidence from Turkish high schools. *Educational Management Administration & Leadership*, 43(6), 918- 938.
- Pritchard A (1969) Statistical bibliography or bibliometrics. *Journal of Documentation* 25(4), 348–349.
- Pounder, M. (2010). Leader preparation special issue: Implications for policy, practice, and research. *Educational Administration Quarterly*, 47(1), 258- 267.
- Roach, V., Smith, L. W., & Boutin, J. (2011). School leadership policy trends and developments: Policy expediency or policy excellence? *Educational Administration Quarterly*, 47(1), 71- 113.
- Sammons, P., Hillman, J. & Mortimore, P. (1995). *Key characteristics of effective schools: A review of school effectiveness research*. Paper presented at an internal seminar for Ofsted, London: Institute of Education, March 1995.
- Stogdill, R. (1974). *Handbook of leadership*. New York: Free Press.
- Thompson, S.D. (ed.). (1999). *School leadership: A blueprint for change*. Newbury Park, CA: Corwin Press Inc.
- Townsend, T. (2001). *Succession planning: leadership experiences for level one teachers*. Australia: Monash University. www. Edu.yorku.ca/icsei internet adresinden 20.05.2014 tarihinde indirilmiştir.
- Vroom, V. H. & Jago, A. G. (1988). *The new leadership: Managing participation in organizations*. Englewood Cliffs, N. J.: Prentice Hall.
- Walker, A. & Hallinger, P. (2013). International perspectives on leaders development: Definition and design. *Educational Management & Leadership*, 41(4), 401- 404.

- Young, M. D. & Peterson, G. J. (2002). The national commission for the advancement of educational leadership preparation: An introduction. *Educational Administration Quarterly*, 38(2), 130- 136.
- Young, M.D., Crow, G., Murphy, J., & Ogawa, R. (Eds.), *The handbook of research on the education of school leaders* (pp. 1-22). New York: Routledge.
- Yukl, G. (1989). Managerial leadership: A review of theory and research. *Journal of Management*, 15(2), 251-289.

Extendent Abstract

Introduction

Leadership studies dominated the literature in the field of Educational Administration since 1980. Studies found that effective leaders are the key people in the school for improving student achievement. Specific leadership theories that are developed and received substantial attention for school improvement are instructional leadership, distributed leadership, transformational leadership and teacher leadership. Consistently, efforts to recruit, train, develop and retain effective school leaders have been considered fundamental to create schools that yield high performing students. In many developed countries including the United States of America (USA), United Kingdom (UK) and Australia, academic programs, courses and certificate programs were developed to serve the need of schools for effective leadership. However, only little has been written regarding the evolution of the subject from 1980s to today. To this end, the purpose of this research is to investigate the studies related to "Leader Preparation and Leadership Development" and published in the journals scanned in the category of Education & Educational Research between 1980 and 2014 by using the database of "Web of Science" and employing bibliometric analysis. It is also aimed to determine the efforts and concerns about leadership development studies by presenting the publishing year, countries, sub-themes and journals of the studies in detail. In addition, the results of this study are thought to have a guiding role for future studies that would be done by the researchers interested in this subject.

Method

The data for this study comes from the 'Web of Science' data base. Using Vantage Point software program, we examined 157,803 either review or original articles published in 334 journals in the "Education and Educational Research" category of "Web of Science" data base between 1980 and 2014. The software analyzes the keywords of each publication. Specifically we examined "leader/leadership development and education" and "leader/leadership courses, programs and seminars" keywords. We did a cluster analysis that enable to bring out leadership categories. The software also provided us with the information regarding the publication frequency of a cluster across years, and top countries, and journals in terms of the frequency of publications for each cluster.

Result and Discussion

Within the scope of this study, the number of the studies published about "Leader Preparation and Leadership Development" in educational journals scanned by the database of "Web of Science" with five year intervals between 1980 and 2014 were examined. According to the results of the study, it can be said that there is a

limited number of publications on this subject between 1980 and 2000. Besides, it is observed that there is an increase in the number of publications on this subject after 2000. As a result of the current study, it is also realized that the studies about "Leader Preparation and Leadership Development" have been increased significantly after 2010. Although there is an impact of the journals included in the database after 2005 such as "Educational Management, Administration,&Leadership", "Asia Pacific Education Review" and "Australian Journal of Education" on this increase, it can also be seen that there is a general increase of the interest in this subject when the journals are examined based on years.

When the journals in the database are examined by dividing them into sub-themes of leader/leadership development, leader/leadership training and leader/leadership preparation program-course-seminar; it is observed that the majority of the articles (more than half) are related to the sub-theme of leadership development and the number of the articles under this headline has substantially increased especially since 2005. In this study, it is observed that most of the articles written about leader/leadership preparation programs-courses-seminars have emerged in the last decade. As stated earlier, discussions about leadership standards started at the end of 90s in the United States and as a result of these discussions, a significant increase in the number of specific courses and programs for preparing educational leaders in many developed countries including the U.S.A has been observed.

Another important inference from the results of this study is that a significant portion of the articles have been found to be written in the United States. Also, United Kingdom, Australia, Canada and China follow the United States. As it is also evident from this study, the United States is the first country where the first studies about leadership in education have been conducted. The findings of this study show that growing body of research about leadership preparation and leadership development had been done in the U.S.A. between 1980 and 2004 compared to one-two studies in other countries. After 2004, it is observed that the research done about leadership development has started to increase year by year.